RAND Corporation

A második világháború alatt az amerikai hadsereg és annak különböző szervei addig soha nem látott módon vették igénybe a fennálló ipari kapacitásokat, a kutatás és fejlesztés legújabb vívmányait illetve az azok kifejlesztéséhez szükséges tudományos hátteret. A háborút követő törékeny béke egyértelművé tette, hogy a hadsereg, a kormány, illetve a különböző kutatóintézetek közti kapcsolatot szorosabbra kell fűzni. Szükség volt olyan szervezetekre is, melyeknek célja a tudományos tervezés, tehát a kutatás és fejlesztés irányvonalainak meghatározása. Természetesen ez a tervezés szorosan összefonódott a tényleges fejlesztéssel és gyártással, így nem meglepő, hogy 1945. október 1-jén a kaliforniai Santa Monicában lévő Douglas repülőgépgyár bábáskodása alatt indult el az ún. RAND Projekt.

Nevét a Research and Development, azaz kutatás és fejlesztés szavak kezdőbetűinek összevonásával kapta. A projekt elindulását olyan befolyásos emberek szorgalmazták, mint H. H. „Hap" Arnold táborok az amerikai légierő parancsnoka, Edward Bowles a hadügyminisztérium tanácsadója, Donald Douglas a repülőgépgyár elnöke és Arthur Raymond a gyár főmérnöke.

Az első hónapban mindössze 640 USD költségvetésű projekt hamarosan Frank Collbohm, Arthur Raymond asszisztensének irányítása alá került, és egyre nagyobb önállóságra tett szert a repülőgépgyáron belül, amelynek első tanulmányait készítette. 1947-től a különböző kutatási programokba társadalomtudósokat is bevontak, így a szervezet létszáma gyorsan emelkedett. 1948-ra mintegy 200 alkalmazottal rendelkeztek, akik között egyaránt voltak matematikusok, mérnökök, fizikusok és kémikusok, de még közgazdászok és pszichológusok is. A multidiszciplináris szemléletmód és a különböző szintű előképzettségek egy hatékonyan együttműködő kutatói csapatot hoztak létre.

Ahogyan a kutatási területek száma egyre nőtt, felmerült az igény, hogy a RAND Projekt váljon el a Douglas repülőgépgyártól és önálló szervezetként működjön tovább. Szerencsére épp ebben az időszakban került sor a légierő önállósodására a haderőn belül, így az újonnan létrejött önálló fegyvernem egyik első intézkedése volt „kikérni" a RAND Projektet a Douglastől, és azt önálló, nonprofit társasággá alakítani. Az 1948. május 14-én kelt alapító okirat szerint a RAND Corporation feladata a következő: „Támogatni és előmozdítani a tudományos, oktatási és jótékonysági tevékenységet az Amerikai Egyesült Államok polgárainak jóléte és biztonsága érdekében."

Az új szervezet kuratóriumának alapító tagjai az akkori tudományos élet krémjéből kerültek ki; voltak közöttük kutatók, tudósok, egyetemi rektorok és más különféle alapítványok elnökei is. A társaság a megalakulásakor felvett egymillió USD hitelt a szervezet profiljának szélesítésére, a nem katonai célú kutatások támogatására fordította, így megin-

dult a RAND Corporation kutatási területeinek diverzifikációja. Habár továbbra is a katonai döntés-előkészítés és támogatás volt az elsőszámú terület, az új diszciplínák képviselői is egyre fontosabb szerepet kaptak az elkövetkező majdnem fél évszázadban. Olyan fontos kutatások kapcsolódnak a RAND Corporation munkásságához, mint például az Amerikai Űrprogram megalapozása, különböző programozási algoritmusok kifejlesztése, vagy a játékelmélet területén az új módszerek kidolgozása. A lista hosszasan folytatható lenne, de mindről elmondható, hogy a mára már egész sor mindennapivá vált eszközünk, mint a PC vagy az internet, az adott korszak kutatási csúcsteljesítményének számított, és ezek felkarolásában a RAND Corporation tevékeny szerepet vállalt.

Szintén fontos megemlíteni, hogy az 1960-as évektől már nemcsak a tudományos-technikai kutatások jelentették a társaság fő profilját, hanem megerősödött a szociológiai és közgazdasági irányvonal is, így későbbiekben ezen területek végeztek kutatásokat az amerikai egészségügyi rendszer kapcsán vagy alkották meg az ún. PPBS tervezési rendszert, amely ma az Egyesült Államok kormánya mellett a NATO országok hadseregeiben is az elsőszámú költségvetés tervezési rendszer.

Ezeket a vívmányokat a tudományos élet szereplői is nagyra értékelték, így nem véletlen, hogy a társaság 60 éves fennállása alatt 31 Nobel-díjas került ki a kutatók közül, köztük legutoljára a 2007. évi közgazdasági, valamint béke Nobel-békedíjasok is.

Kétségtelen, hogy a RAND Corporationt a hidegháború hívta életre, a társaság azonban a bipoláris világrend megszűnésével sem maradt munka nélkül. Céljait úgy határozta meg, hogy az Amerikai Egyesült Államok mindenkori érdekeit kívánja előmozdítani, így a jelenlegi kutatási területek is az aktuálisan megoldásra váró problémákkal foglalkoznak.

A mára meglehetősen kibővült intézet a különböző projektfeladatok hatékony menedzselése érdekében specifikus divíziókat hozott létre. Ezek közül öt, az általános, szociológiai és közgazdasági problémák elemzésével és az azokra tett megoldási javaslatok elkészítésével foglalkozik. További három ún. államilag támogatott kutató és fejlesztő központ, elsősorban nemzetbiztonsági témakörben készít javaslatcsomagokat az Egyesült Államok kormányának különböző szervezetei számára. Végül, de nem utolsó sorban a kilencedik divízióként létrejött RAND Europe, amely specifikusan az Európai Unió és az európai országok berkein belül felmerült kérdésekkel foglalkozik.

(1)RAND Education – A független divízió több mint 50 szakértővel rendelkezik, akik az oktatási ügyekben felmerülő kérdések minden aspektusával professzionálisan tudnak foglalkozni. Az elmúlt évek során többek között oktatási reformmal, iskolai teljesítménymméréssel, intézmények, oktatási rendszerek összehasonlításával és különleges képzési módszerek kidolgozásával foglalkoztak.

(2) RAND Health – Az Egyesült Államokban csakúgy, mint szerte a világon, a növekvő egészségügyi kiadások jelentős terhet rónak a költségvetésre, így az intézet kutatásának is az a legfőbb célja, hogy ezeket a kiadásokat racionalizálják a forrás-megtakarítások érdekében. Természetesen a megelőzés, a különböző betegségek kezelése (pl. AIDS), az öregedő társadalom általános problémái, mind-mind helyet kapnak a kutatási területek között, csakúgy, mint például az amerikai katonák mentális és fizikai kondíciójának fejlesztése és megóvása a műveleti területeken. Ez a szerteágazó terület természetesen nagyszámú, kiválóan képzett szakembert követel, így nem csoda, hogy a RAND Health kutatóinak száma meghaladja a 275-öt.

(3) RAND Institute for Civil Justice – Ez a divízió a bonyolult közjogi esetekben

végez jogfejlesztő, tanácsadó munkát. Megfigyeli és elemzi a legújabb normákat és trendeket, egyeztető fórumként szolgál az ellenérdekelt feleknek, tanácsaival segíti a kormányzati és egyéb szervezetek munkáját olyan kényes kérdésekben, mint például a vállalati etika, vagy a terrorizmus elleni harc jogi vonatkozásai.

(4) RAND Infrastucture, Safety and Enviroment – E divízió munkája négy alterületre bontható. A környezet, energia és gazdasági fejlődés részleg e három fontos tényező sokszorosan összekapcsolódó aspektusait kutatja, mint például az energiaforrások, a klímaváltozás, a vízkészlet, a természeti katasztrófák vagy a különböző jogi szabályozások hatását. A nemzetbiztonsági részleg a kritikus fontosságú infrastruktúra védelmére fordít nagy hangsúlyt, vagy éppen a természeti csapások utáni helyreállítás koordinálásából veszi ki a részét. (Mint pl. a Katarina-hurrikán utáni újjáépítési programok.) A Safety and Justice részleg a termékek, szolgáltatások, és személyekkel kapcsolatos szabályozásban nyújt tanácsokat, lehet az akár az élelmiszerbiztonság ügye, de akár még olyan terület is, mint fegyházak és börtönök megfelelő működtetése. A közlekedési, űrkutatási és technológiai részleg egyaránt foglalkozik csúcstechnológiai fejlesztéssel, emellett az új technikákkal fölmerülő szabályozási háttérrel, vagy például tanácsokat ad az Egyesült Államok kormányának a kutatási és fejlesztési pénzek elosztására.

(5) RAND Labor and Population – Ez a részleg leginkább munkaerő-piaci, jóléti és demográfiai kérdésekkel foglalkozik, pl. az öregedés vagy a nyugdíjazás, és persze kiemelten az egyénnel. Arra keresi a választ, hogy ki, mikor és milyen döntéseket hoz, miért teszi mindezeket, és ezekre a döntésekre hogyan hatnak a piacok, a társadalom és a közpolitikák.

(6) A RAND Arroyo Center az Amerikai Szárazföldi Haderő (US Army) egyetlen kormányzati finanszírozású kutatóintézete, amely 1982 óta próbálja segíteni a hadsereg fejlődését, közép- és hosszú távú javaslataival. Természetesen nem taktikai szintű elemzésekre kell gondolni, sokkal inkább stratégiai tervezésről van szó, mint pl. a hadseregfejlesztés, a logisztika vagy a kiképzés és utánpótlás továbbfejlesztése.

(7) Ugyanilyen fontos divízió a RAND Projekt Air Force, amely már 1946 óta végez kutatási tevékenységet a légierő számára, és tulajdonképpen az egész RAND Corpotation ebből a szervezetből nőtt ki. Ehhez mérten a régóta megbízható részleg komoly beleszólást kaphat a légierő fejlesztési döntéseibe. Itt már megjelennek a konkrét technikai jellegű tanácsok, mint a légierő fegyverzetének karbantartási és fejlesztési irányvonalai, a jelenlegi programok költséghatékonyságának vizsgálata, de olyan könnyedebb témákkal is foglalkoznak, mint a légierő jövőbeni személyi állományának fejlesztése vagy a meglévők továbbképzése. Ezen a divízión belül működik az ún. stratégia- és doktrína-program, amely nevéből adódóan a gyorsan változó világunkban próbálja definiálni az Egyesült Államok mint hegemón szerepét, különös tekintettel az Ázsiai és Latin-Amerikai régiókra.

(8) RAND National Security – Ezt a divíziót, amelynek célja az Egyesült Államok és szövetségesei biztonságpolitikai kihívásainak elemzése, a védelmi minisztérium támogatja. Az Egyesült Államok kormánya természetesen több ilyen intézetet is működtet, amelyek elemzéseikkel, tanácsaikkal segítik a döntéshozók munkáját. A RAND e részlegnek kutatási területei közé esik például világpolitikai és világgazdasági változások figyelemmel kísérése, különös tekintettel azok biztonságpolitikai aspektusaira. Emellett foglalkoznak még doktrínaalkotással, mely a fegyveres erők alkalmazásának különböző szempontjait vizsgálja, de kiemelt figyelmet fordítanak a katonai logisztika fejlesztésére, a személyügyi

kérdésekre, illetve a fegyveres szervek hatékony forrásgazdálkodására.

(9) RAND Europe – Az európai divíziót az amerikai kutatási központ „leányvállalatának" is tekinthetjük. Jól látszik, hogy bár a kutatási területek majdnem annyira kiterjedtek, mint Amerikában, a „civil" projektek, a viszonylag alacsonyabb létszám eddig még nem követelte meg a speciális divíziók különválasztását a RAND Euroe-on belül. Természetesen itt is kiemelt cél az európai döntéshozók támogatása, akár EU, akár kormányzati szinten. Bár az elemzések bárki által megrendelhetőek, jellemzően az angolszász szervezeti kultúrájú cégek és az Egyesült Királyság veszi igénybe a szervezet munkáját.

A fentebb felsorolt fő szervezeti egységekből épül föl a RAND Corporation. Minden divízió közös jellemzője az objektív, analitikus elemzéseket eredményező multidiszciplináris szemléletű kutatás, melyet a különböző hátterű kutatók tudásának összegzéseként vagy a divíziókat összefogó projektek eredményeként kap meg a megrendelő. Fontos megemlíteni, hogy az elemzések 95%-a publikus, nagy részük az interneten is fellelhető, míg a maradék 5% – leginkább a három állami támogatású speciális divízióé – bizalmas.

A RAND Corporation nagy hírnévre tett szert mind nemzetközi, mind hazai szinten. Mi sem bizonyítja ezt jobban mint a *Foreign Policy* magazin global think-tank listáján elért összesített negyedik helyezés. Ám mindhárom intézet, amely megelőzi (a Brookings Institution, a Council on Foreign Relations és a Carnegie Endowment for International Peace) a „Scholar" tehát kutató kategóriában van, így amennyiben saját kategóriáján belül, a „Policymaker" tehát kormányzati tanácsadók területén kerül megmérettetésre, a RAND Corporation rögtön a dobogó legfelső fokán végez.

Olyan nagy nevek tartoznak a szervezethez mint James Dobbins, aki a nemzetépítés egyik legnagyobb szakértője, gyakori vendég a BBC vagy CNN stúdiójában vagy a *Financial Times* illetve *Washington Post* hasábjain. Gregory Treverton, aki a hírszerzés és a terrorizmus elleni küzdelem témaköreiben közzétett írásaival szerzett hírnevet, de folytatatnánk a sort William Overholt híres Távol-Kelet kutatóval, aki elsősorban a feltörekvő Kínával és Indiával foglalkozik.

A kutatóintézet minden divíziója végez publikációs tevékenységet is, a hosszabb hangvételű elemzéseket gyakran könyv formájában adják ki, amelyek között nem egy bestseller-ré vált. Az elemzések nagy része is szabadon elérhető a szervezet honlapján. De aki csak rövidebb, könnyebben emészthető olvasmányra vágyik, annak ott van a *RAND Review* című folyóirat, amely évente háromszor (tavasszal, nyáron és ősszel) jelenik meg, és rövidebb cikkeket, elemzéseket tartalmaz. A kiadvány jelenleg a 33. évfolyamában jár, így forgatásával jól végigkísérhető a RAND Corporation fejlődése.

Természetesen a széleskörű kutatási tevékenységek, a nagyszámú alkalmazott, a tengerentúli irodák és a kiadványok finanszírozása nem kis feladat, így nem meglepő hogy a RAND Corporation a többi kutatóintézethez képest kimagasló költségvetéssel, mintegy 270 millió USD-vel rendelkezik éves szinten.

Ennek nagy részét az elemzések megrendelői (főleg az Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma és alszervezetei) állják, ám a támogatók között megtalálhatunk egyéb alapítványokat, sőt befo-

lyásos magánszemélyeket is. Ezek listáját minden évben közzéteszik a nyilvános éves jelentésben, így mondva köszönetet anyagi támogatásukért.

Mára a kutatóintézet szoros kapcsolatot épített ki a tudományos élet más területin is, legyen az akár az egyetemek berkein vagy más alapítványokon belül. Ezek egy része lehet megrendelő vagy akár kutatási partner bizonyos területeken. A RAND Corporation tekintélyes számú adatbázist is létrehozott az évek során, így más kutatók is könnyen kapcsolatba kerülhetnek a szervezettel, amennyiben terrorizmus, egészségügy vagy akár szociális kérdésekben kívánnak pontos, megbízható adatokhoz jutni.

Összességében elmondható, hogy a második világháború után létrehozott repülőgépgyári kutatóintézet az elmúlt 60 év során az Egyesült Államok kormányának és hadseregének egyik legfontosabb tanácsadó testületévé nőtte ki magát, emellett a civil életben végzett megbízható és érdekmentes elemzéseivel a tudományos élet elismerését is kivívta.

(Kiss Péter)

Források:

- http://www.rand.org/
- http://en.wikipedia.org/wiki/RAND_Corporation
- http://www.smmirror.com/Volume1/issue19/rand_and_the_city.html
- http://www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4598&page=1
- http://www.armyairforces.com/
- http://en.wikipedia.org/wiki/US_Air_Force